

Benvolguts Senyors,

Ens plau fer-vos arribar les consideracions següents a la **MEMÒRIA RESUM DE L'ESTUDI D'IMPACTE AMBIENTAL DE L'AMPLIACIÓ DEL COL·LECTOR DE SALMORRES DE LA CONCA DEL LLOBREGAT** d'octubre del 2006.

El projecte d'ampliació del col·lector de salmorres té per objectiu recollir, conduir i evacuar el volum actual i futur de salmorres que es produeixen a la conca del Llobregat, primàriament i majoritàriament a causa de l'activitat de la mineria potàssica a la comarca del Bages. D'aquesta manera es vol garantir la qualitat de l'aigua del riu i dels abastaments a la població que en depenen.

En aquest fi últim, el de garantir la qualitat de l'aigua dels abastaments, l'ampliació del col·lector de salmorres no és un projecte independent, sinó que està íntimament lligat als projectes de tractament per a l'eliminació de sals a les ETAPs d'Abrera (Aigües Ter Llobregat) i de Sant Joan Despí (Aigües de Barcelona) i al futur de les explotacions mineres del Bages i dels seus residus. És sota aquesta visió àmplia que el projecte d'ampliació del col·lector de salmorres pren tot el seu sentit i com l'analitzem.

La situació del col·lector actual

Malgrat l'excel·lent tasca que du a terme el col·lector de salmorres des de la seva entrada en funcionament l'any 1988, capaç d'evacuar anualment 400.000 tones d'ió clorur que d'altra manera contaminarien greument el riu Llobregat, la seva situació actual està lluny de ser l'òptima.

Bona part de la salmorra lixivada pels abocadors salins de Súria, Balsareny i Sallent segueix anant a parar a la xarxa fluvial, en comptes de ser recollida pel col·lector. Amb el creixement dels abocadors de Súria i sobretot del Cogulló de Sallent, s'escampa i s'agreuja la salinització per aquest motiu de pous com els del Trabal que havien subministrat a Sallent, fonts com les del Pitoi (Sallent), del clot de les Aigües (Santpedor) o de les Feixes (Callús), torrents com els de Soldevila (Sallent), Riu d'Or (Santpedor) i Beller (Callús) i rius com el Cardener al seu pas pel Fusteret (Súria) i el Llobregat al seu pas pel pont Nou (Sallent) i per la Botjosa (Sallent). El col·lector no aconsegueix captar aquestes i altres filtracions salines que provenen dels gegantins abocadors de residus salins. Les filtracions creixents i incontrolades de salmorres que provenen dels runams salins són la causa del progressiu augment de la salinitat al Llobregat.

D'altra banda, el col·lector de salmorres pateix vessaments cada vegada més sovintejats. Als inicis de l'explotació del col·lector, les fuites eren quasi sempre degudes a trencaments accidentals provocats involuntàriament per maquinària d'obres. Darrerament, però, els vessaments són cada vegada més freqüents, i no pas causats per agents externs, sinó motivats pel propi mal estat del col·lector. Les fuites són sobretot a les juntes metàl·liques malmeses per la sal i a les torres de trencament de càrrega. Cada fuga de salmorra del col·lector ocasiona la mortaldat de la vegetació i la salinització del sòl que n'impedirà la regeneració. El traçat del col·lector de salmorres ja gairebé es pot seguir pel rosari de clapes de vegetació morta a causa de les fugues de salmorra. Només a la branca del Cardener, si seguim el col·lector des de Cardona en avall, trobem àrees malmeses per vessaments del col·lector al pont de Malagarriga, a la torre de Palà, al pla de les Hortes de Súria, al bosc d'Antius, als plàtans del passeig Sant Joan de Vilatorrada, a la pollancreda de Miralpeix, al capdamunt del

passeig del Riu de Manresa, a vora del Pont Vell, a la cruïlla del barri de Sant Pau i sota el pont on la C-16 creua el Cardener.

D'acord amb la memòria resum de l'EIA de l'ampliació del col·lector, el projecte no dóna solució a cap de les seves dues grans mancances actuals: no estan previstes noves captacions de salmorra llixiviada pels runams sinó que manté estrictament el traçat present, i manté també en funcionament l'actual tub malgrat el seu estat poc fiable i malgrat que el col·lector es desdobra a la majoria de recorregut.

El projecte, tal com es presenta, no deixa cap benefici a la comarca de Bages. No significa cap millora a la qualitat de l'aigua de la comarca: no ha de servir per millorar ni la qualitat ecològica de la part de la xarxa fluvial del Bages actualment salinitzada, ni de l'aigua de subministrament a poblacions que com Sant Vicenç de Castellet la capta del Llobregat avall de la zona minera. El risc de fuites del col·lector envellit es manté. I per si fos poc, aquest gran projecte d'ampliació del col·lector tampoc significa abordar amb criteris ambientalistes la gestió dels residus salins de la mineria de potassa del Bages.

Futures demandes d'abocament de salmorres

En el disseny de l'ampliació del col·lector de salmorres caldria preveure dues futures demandes a la comarca de Bages: l'evacuació de salmorres procedents de plantes de separació de sal per flotació que explotin la sal dels runams i la captació de més llixiviats salins provinents dels runams.

a) Futures plantes d'explotació de la sal dels runams

Una planta de sal purificada per flotació, de producció doble que l'actual de Cardona i amb la mateixa tecnologia, significaria un aport aproximat de + 500.000 m³ salmorra / any d'una concentració de 160 g Cl / L, que equivalen a 22 L/s si es compten 260 dies d'abocament per any. En números rodons estimats, l'equivalència és: 1 tona de NaCl extreta de runam = 0,4 m³ salmorra rebuig = 0,1 tones NaCl de rebuig. L'explotació dels runams salins de Súria, Balsareny i Sallent durant els propers segles, si és mitjançant un pocés paral·lel al que s'utilitza pel runam Nou Cardona, requerirà l'abocament de salmorra. Aquest probable aport addicional des de Súria i de Sallent caldria considerar-lo ja. L'explotació total dels runams actuals produiria un volum de salmorra concentrada per evacuar d'uns 30-40 hm³, més gran que la capacitat del pantà de Sant Ponç.

b) Noves captacions de llixiviats salins dels runams

En les condicions actuals dels runams, captar i concentrar el 70% de les filtracions salines procedents dels runams de Sallent significaria un aport mitjà de l'ordre de + 550.000 m³ salmorra / any. Al sumar-hi Súria, obtenim aprox. 800.000 m³ / any. Aquest volum significa un cabal continu de 26 L/s de salmorra d'una concentració de 110 g Cl / L. Vegeu la taula de càlcul d'aquesta estimació a l'annex 1.

El volum de les filtracions salines està sotmès a les oscil·lacions degudes a la pluviositat; per tant, s'hauria de dimensionar el col·lector a mida més gran per absorbir-les i no caure en drames com el de Cardona l'any 2002, quan no podia absorbir tota la salmorra bombejada de la mina de sal comuna.

La memòria resum presentada detalla els diàmetres de tub, però no la capacitat total del col·lector a cada tram. No queda clar doncs si aquestes demandes previsible podran ser ateses.

Conclusions

Vista la situació actual del funcionament del col·lector de salmorres i les previsible demandes d'aportació de salmorres des del Bages, entenem que el projecte d'ampliació hauria d'incorporar els següents objectius:

- 1) Capacitat suficient per permetre la instal·lació de plantes de purificació de sal obtinguda dels runams a Sallent i a Súria.
- 2) Captació i conducció al col·lector de tots els lixiviats salins procedents dels runams i que actualment s'incorporen a la xarxa fluvial.

Hem detectat nombrosos punts de surgència d'aigua salada que, pel seu contingut en potassi, per la geologia i geografia, i per la seva història recent, indubtablement s'origina als runams salins. Entre els més significatius pel seu cabal i que requereixen la captació i conducció de la salmorra al col·lector hi ha els següents:

- Riba del Cardener al Fusteret (Súria)
- Riba de la riera de Bellver a ca la Filosa (Callús)
- Riba del Riu d'Or a la caseta de Llussà (Santpedor)
- Font del Clot de les Aigües (Santpedor)
- Torrent de Soldevila (Sallent) i afluents pel vessant de la dreta (*)
- Font del Pitoi (Sallent)
- Riba del Llobregat al pont Nou de Sallent
- Falla del Guix, a la trinxera dels FGC (Sallent)
- Riba del Llobregat a la Botjosa (Sallent)
- Riera de Conangle (Balsareny)

(*) El torrent de Soldevila actualment es desvia ja a la desembocadura cap al col·lector, però, durant el seu curs, la salmorra s'escampa subterràniament, sobretot a través dels estrats de roca calcària.

A tots aquests llocs, i probablement a algun altre més, s'hauria de captar l'aigua salada. Sens dubte, això implica l'ampliació no només de la capacitat, sinó també del recorregut del col·lector pel torrent de Soldevila i en direcció a Santpedor. Implica també la redacció de nombrosos projectes complementaris d'obres de captació de salmorra.

La captació d'aquestes salmorres sí que tindria conseqüències realment beneficioses per a la comarca de Bages i per al conjunt de la conca del Llobregat. A més, la salmorra captada al Bages s'estalviaria riu avall a les ETAPs d'Abrera i Sant Joan Despí.

- 3) El projecte presentat significa bàsicament el desdoblament del tub actual. Donat que el nou tub seguirà la traça del tub actual que es manté en funcionament, caldrà establir mesures eficaces per prevenir que les obres ocasionin vessaments de salmorra. Vistes les nombroses fuites degudes al propi estat del col·lector, el projecte hauria de preveure també les obres de manteniment necessàries (substitució de tapes i juntes metàl·liques, ...) que calguin per a un funcionament segur del tub actual. En cas que això fos tècnicament impossible, llavors no es pot projectar que el tub actual segueixi en servei indefinidament.
- 4) El projecte d'ampliació del col·lector de salmorres de la conca del Llobregat s'emmarca en un objectiu final de qualitat de l'aigua de la conca. Aquest objectiu final no s'aconseguirà però només amb aquest projecte, sinó que ha de venir pel canvi radical en els abocaments d'Iberpotash, la impermeabilització immediata dels runams, l'explotació de la sal dels runams durant molts anys i també per un nou col·lector. Si no es canvien les circumstàncies, qualsevol nou col·lector amb el temps quedarà petit.

Plataforma cívica Montsalat
www.lasequia.org/montsalat
montsalat@lasequia.org

Bages, desembre del 2006

Annex 1

Aportacions salines als rius Llobregat i Cardener a causa dels lixiviats dels runams salins

a partir de dades pròpies de Montsalat

Riu	Aportació (*) mg Cl / L	Cabal (***) m3 / s	Aportació tones NaCl / any	Equivalència en salmorra 110 g Cl / L (****)			
				Total		70% captació (*****)	
				l / s	m3 / any	l / s	m3 / any
Llobregat a Sallent (**)	270	10	140313	25	774065	17	541846
Cardener a Súria	270	5	70156	12	387033	9	270923
Total	270	15	210469	37	1161098	26	812769

(*) Es consideren valors mitjans de filtració de salmorra als rius als anys 2005 i 2006, en l'estat present dels runams i captacions

(**) Aportació total de salinitat a Sallent, des de Balsareny fins passat la Botjosa

(***) Valors mitjans de cabal

(****) 110 g Cl/L és la mitjana de la concentració de salmorra al col·lector dels darrers anys.

160 g Cl/L és la concentració màxima admesa al col·lector de salmorres.

(*****) S'estima que la capacitat tècnica pot arribar a captar, com a màxim, el 70% de les aigües salines lixiviades pels runams